

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzrek
 hirdetések és reklamatok ide intézendők.

— **October 1-jével új évnegyedés előfizetést nyitunk lapunkra.** Tekintettel a meg szünet „A-Fehérmegyei közlöny“-nyel szemben fennállott kiadói kötelezettségre, lapunkat idő közben kellett megindítani, czélunk azonban az előfizetési időt az év szakával összehangzásba hozni, úgy hogy a jövő évre való előfizetés január 1-jén veendő kezdett.

Eddigi pályafutásából lapunknak mindenki meggyőződhetett, hogy komoly vállalatot indítottunk meg, mely a fővárosi sajtó elismerését már eddig is kivívta, s a tömeges pártoltság fennállásának jogosultságát igazolja.

Ipari körökönk e téren tovább mozogva olvasóink és a sajtó megtiszteltetését elismerését ezentúl is kiérdemelnék és azt megtartani.

Előfizetési ár az October — Deczemberi évnegyedre . . . 1 frt. 50 kr.
 A kiadó hivatal.

Kikre fordítsunk fő figyelmet a nevelés ügyben.

A népnevelés keresztülvitelére a kormány általános szabályokat hozott, s általános rendszert állított fel, melyek keretében a nevelésügynek mozognia kell, ámde a hány a vidék és város, annyi féle a nép, annyi féle az életmód és annyi féle különböző képességek kívánatnak meg, hogy azon vidéknek hasznos lakossa legyen az ott lakó nép, és hogy azon téren életrevalóságot fejtsen ki a melyet lakhelye a munkásságra nyújt.

Kétségtelen az, hogy vannak oly általános tudományok, melyekkel mindenkinél kell bírnia, természetesen mindig a népről, és mindig csak elemi tanulmányokról szollunk. Ilyenek az olvasás és írás, valamint a számtani egyszerű műveletek, melyek nélkül más tudnivalókat elsajátítani nem lehet. Ezeket felül ilyen az erkölcsstan, a hazai történelem, a természetrajz alapvonásai, de a szakképzettség a földolog, s a munkás osztálynál épen erre kell főtekintettel lenni.

Számba kell venni ezért azt hogy vidékünk, városunkban melyik azon osztály melyre életmódunk hasznos gyakorlásánál tömegesen szükségünk van, mik azon kellékek, melyeket ez osztálytól megkívánunk.

Nállunk ha behatóan vizsgáljuk e kérdéseket azonnal reá jövünk, hogy ez osztályok azok, melyek a műveltségnek legalsó fokán állanak: a cselédek és a napszámosak.

Ezek nagyrészt a nép legszegényebbjei közül kerülnek ki, kiknél a nevelést legtöbb esetben a szegénység gátolja, mert eltekintve

attól, hogy a szülőknek nincs és saját nevelésük elhanyagoltatása folytán nem is lehet az a nemes gondolkodásuk, és ámbíciójuk, hogy gyermekeiket neveltessék, s eltekintve attól, hogy a nevelést a munkás népnél feleslegesnek tartják, azt híven hogy csak az erős kézre van szükség, akadályozza őket a gyermekek neveltetésében a szegénység is, mert az iskolába járó gyermeköknek sem ruházatot, sem élelmet adni nem képesek, s a család együttes fenntartása tekintetéből már a gyermek munkásságát igénybe veszik, de a mi rosszabb, e czélből koldulásra is felhasználják.

Nevelés tekintetében egy cseppel sem állunk jobban azon szegény iparos tanoncokkal sem, kik nem mesteremberek gyermekei, hanem szegény falusi gyermekek, kik minden előképzettség nélkül lépnek az iparos pályára, hól a mai kór pedig meglehetősen műveltséget követel.

Ezekre fordítsuk figyelmünket, mert a kinek valamicske vagyona van még is csak gondoskodik gyermekei neveléséről, de nem gondoskodik azok kiket erkölcsi erő a jozan észjárás és vagyon hiánya akadályoznak.

Fordítsuk ezekre figyelmünket s társadalmi uton gondoskodjunk eszközökről, melyekkel e szerencsétleneket a nevelés jótéteményében részesítsük.

Minek gyakorlati kivitelére, ugyszint előterjesztésünk részletesebb indokolása tekintetéből ez ügyre vizsztatérendünk.

— **A románok hangulata.** A románok hangulata, mióta vért láttak s megnyílt előttük a szerencsétlen háboru következményeinek borzasztó perspektívája, gyökeres változáson ment keresztül. Átkozzák a háboru lelketlen okozót s felháborodásuk különösen olyankor tör ki, midőn szemtől szemben láthatják a háboru nyomorékká vált áldozatait. Tegnapelőtt este a turgovestii pályaudvarra két vonat érkezett, sebesült románokkal telve.

A fejedelem, udvarhölgyei kíséretében a pályaudvarban állott és várta a sebesült-szállító vonatokat. Midőn ezek megérkeztek, a több mint 10,000 főnyi néptömeg közt, mely szintén a vonatokat várta, leirhatatlan izgatottság nyert kitejezést. Sirva, jajveszékelve, a kormány és különösen Bratiano ellen szitkokkal rohant mindenki a megérkezett vonatokhoz. A fejedelem, bár a katonai őrség nagyban erőlködött, hosszabb ideig nem juthatott a waggonokhoz, míg végre az orosz tisztek utat nyitottak neki.

A fejedelem minden kocsit meglátogatott, az egyes sebesültekhez vizsgálató szavakat intézett és a fejedelem és haza nevében mindannyiának köszönetét fejezte ki a tanusított vitézségért s ün-

feláldozásért. A fejedelem a súlyos sebesültek láttára sirva fakadt. A vonatok és sebesült-szállító kocsik a kiszállás lehetővé tételére ezéjából a pályaudvaron kívül állapodtak meg.

— **Niksics kapitulációjáról** írják a „Pol. Corr.“-nek Cettinjből, szeptember 12-iki kelettel: Szeptember 7-éről 8-ára, éjféltáján elfoglalták a montenegróiak az utolsó sáncokat Niksics előtt és másnap ebéd tájára határozták az általános ostromot. Napfelkelte előtt megjelent azonban a vár parancsnoka, Skender bey több tiszt és niksicsi polgár kíséretében a montenegrói előőrsöknél és a fejedelem elé kívánt vezetetni. A küldött ség Miklós fejedelem elé bocsátatván Skender kijelenté, hogy a helyőrség és a polgárság készek föltétlenül kaptulálni, mivel a fejedelem kegyelmében és lovaságában teljes bizalmuk van.

Ere kinyitattak a kapuk, és Miklós fejedelem a vár ágyulövései között tartá bevonulását a „délsláv Trojába“ miután annak legmagasabb pontjára kitétték a nemzeti lobogót. — Niksics átadásának és elfoglalásának közelebbi részleteit még nem jelentik. Egy hírszerint, a mely még megerősítésre vár, — Miklós fejedelem megengedte a várőrségnek és a polgároknak, hogy összes fegyvereikkel, az ágyukat kivéve, és podgyászukkal szabadon elvonulhassanak minek folytán a várőrség parancsnokával Gackoba, a polgárok legnagyobb része Podgoricába vonult. Másnap a fejedelem is meglátogatta a meghódított várost, azonban azt hiszik, hogy maga a fejedelem sem fog sokáig Niksicsben időzni.

Szivar-végek.

(Csutorájukba az illetőknek.)

Fellette szomorú sorsra jutottak a román lapok nálunk.

Az ember sajnálja őket.

Mióta megkezdődött a keleti tűzijáték „Imperatul Alesandru“ és a muszka hadsereg valami ellenállatlan kőbástyának híreszteltetett.

Ki is volt mondva már és el is hittek minyájan, a kik „oda“ tartoznak, hogy a török megfullad, országai szétbomolnak s Románia osztályrésze iránt már intézkedéseket tett.

Leütött a villám? Álom-e, avagy való? Török kard-e, vagy épen isten nyila?

Mi az, a mi úgy bomlasztja a muszka hadsereket, a mi futásra készíti a vitéz harcost? föld alatti torpedó-e, vagy tűzokádó hegy kitörésétől félnek? meggyult-e a levegő és ég talán, hogy helyt maradásra nem lehet bírni a muszka vitézt?

A Dimboricza vize melletti fővárosban pakolnak, pedig 40 mértföldre van a csata helytől? Iszonyu rémület minden képen; „Alesandru“ elájul; a főhadi szállás bomlik, futásra készül minden, a paripák, mint nagy vésznek elején, nyeritenek fülhasítóan; a levegőben élő kardok égnek; minden ember egy-egy Damokles kardot érez feje felett; mi az a mi annyira megbomlasztotta a muszka agyat és tetet?

Egy egész hadsereg tönkre téve,

színe java a muszkáknak; százezeren fekszenek már a puha földön és harapják a gypet, úgy miként paripák harapták, midőn Bulgária földére léptek. Ki követte el ezen iszonyu véres tetet? Ki az, a ki a vitéz, ellenállatlan orosz hadsereget elnyelte, hogy újabb jöjjön s újabbat nyeljen el?

Allah! a kit mi istennek nevezünk.

Isteni munkával szemben nehéz a román lapok feladata!

Mit mondhat népének a lap, mely örülésg megbomlasztotta agyát azzal, hogy a muszka ellenállatlan, s hogy a román hadsereg még olyanabb?

Mit mondjon, midőn véres fővel látja futni a vitézt úgy, mintha szemét kívájnák, minden csatából? Mert hát még a vak tyuk is kap egy szemet, még az elsatnyult, dögveszes hadsereg is nyer vagy-egy ütökötet, csak a muszkáé nem!

Nagy a kudarc! Elviselhetetlen, már csak viseljék, ha ők okozták, az ördög sughatta nekik csak azt a pöffeszkedő modort, azt a nyomorult phrazis halmazt, hogy no így meg amogy lesz!

Aztán hosszú leírásokat hoznak a csatákról, rohamokról, de az eredményről nem.

Mondják, hogy a „románok“ hősiessége páratlan, hogy így meg amogy csinált már a román hadsereg, midőn a muszka jött.

Szóval, ma már a háboruban csak román hadsereg szerepel. Egyébiránt nem csuda, mert bizony a muszka hadsereg totaliter tönkre tétetett s nem tudjuk az a 30 ezer román is meddig fogja a csaták sorját intézni, midőn eddig 15 ezer vesztesége van.

Tanácsos lesz tehát végképpen felhagyni a bolondító phrázisokkal és nézni a dolgok menetét csak úgy a mint van, mert habár kereszt alatt küzd a muszka, a mint látszik az nem igen védelmezi őt, a míg a pogány félhold dicsőségesen ragyogja be a világot.

Nincs mindig ott az igazság, a hol a kereszt van.

— **A török sebesültek javára** lapunk szerkesztőségéhez bejött

1) mult számunk szerint 687 f. 78 kr.
 2) e szám „ 61 f. — kr.

Összesen: 748 f. 78 kr.

Az ezentúl bejövő nagylelkű adományokról e rovat alatt rendszer kimutatást fogunk vezetni.

A csatatérről.

A Plevna előtt álló hadseregben nagy a fejezettség. Osman pasa győzelmes ki rohanást tehetne, ha a románok jobb szárnyát nem fenyegetnék. A kilenc orosz lovas-czred, melyek a sophiai uton előre toltak, a 13-ki csatavesztés óta el vannak vágva. Lovász már valószínűleg török kézen van. A hadsereg kétségbeesett helyzetét elpalástolandó, azon hirt terjesztik, hogy nemsokára ismét megragadják az offensívát, miután az

összes gárdaesapatok kizárólag Plevna alá küldetnek, de már seaki sem hisz az ily híreknek.

A Pol. Corr.-nek sürgönyzik Bukarestből: A románok, kik 18-án Griviczából sikertelen támadást intéztek Plevna nagy központi erőde ellen, 400 halottat és sebesültet vesztek ez alkalommal; a török védművek és Plevna város szűnet nélkül lödöztek s láthatólag sok kárt szenvednek e miatt. Egy török élelmi és lőszerzállító vonal a sophiai uton — a gyülemlő kozák-esapatok által fenyegetve — visszavert Nisbe; a viddini helyőrség összes rizámjai a legnagyobb sietséggel Plevnába mentek el.

A románok ujalagos támadását a griviczai oldalról ellen, a törökök visszavérén, saját elcsúszott állásukig üldözték a románokat, kiknek vesztesége 4 órai harcban 900 halott volt.

Egyidejűleg Osmán pasa főhadereie f. hó 20-án és 21-én éjjeli támadást intéztek a Grivicza redoute ellen, de súlyos veszteségek közt visszavertek.

Az orosz-román hadsereg egy Griviczától jobbra és Tacenica felé balra terjedő vonalat tart megszállva; Griviczánál a románok viarokk segítségével 250 yardnyira nyomultak elő a második redoutehoz, tovább balra Griviczától áll Krüdener 9-ik hadteste, mely a 11-iki csata óta legközelebb Zotoff hadtestével erősített meg; a legészlső balszárnyon áll Imerefinszky táborok a számbeli legborzasztóan leolvadott második hadosztálytal, a 4-ik vadász-dandárral és Skobeleff hadtestének roncsaival. Az orosz hadak vesztesége sept. 11-től 12-ig az összes létszám 60 százalékára tehető.

Az oroszok az egész vonal hosszában erősen elcsúszolva vannak; Radicsévön fölül erős földszancot hánytak. — Az orosz hadsereg, az erősítéseket beleértve, 50 ezer főnyire, míg a törökök hadereje 60 egész 80 ezerre becsülték 140 ágyuval.

Osmán pasa még folyvást tartja Orkanieval való összeköttetését.

Több lap jelenti a Daily Telegraph egy sürgönye alapján, hogy Mehemed Ali pasa Bjelánál esütörtökön nagy eldöntött győzelmet vívott; az oroszok 4000 halott s 8000 sebesült elvesztésével teljesen megverettek, a Jantránál Mehemed Ali s a czarevics hadai közt még folyamatban van a harc.

Az orosz császár főhadiszállás Sztovában van. A czár belátja a visszavonulás szükségét, de fél a hatástól, melyet ez az orosz népre gyakorolna.

Mehemed Ali hadserege következőleg van beosztva.

A rasgradi hadtest Achmed Ejub pasa alatt. Ehhez tartoznak Fuad hadosztálya, Hussein, Mustafa dandárai 16 zászlóaljjal, 6 lovas ezreddel és 4 úteggel; Assav pasa, Ozman pasa, Mehemed hadosztályai szintén 19 zászlóaljjal, 6 lovas ezreddel és úteggel; — Nedjib, Ali és Hami pasák hadosztályai ugyan annyival. Továbbá Hassan pasa önálló 6 zászlóaljjal és 1 úteggel. Egy repülő hadoszlop és Emin pasa külön lovas dandára. Összesen 57 zászlóalj, 7 lovas ezred, több ezer irregularis és 14 úteg.

A djumai hadtest Hassan herceg alatt Ismail egyiptomi hadosztálya, Sevket és Resid pasák dandára. Továbbá Salik pasa hadosztálya, Sabis, Mehemed bey dandárai. Tahir pasa tartalék hadosztálya. Ibrahim, Baker pasák és Mustafa bey rebülő hadtestei. Összesen 68 zászlóalj, 12 lovas ezred és 14 úteg.

A két hadtest együtt 125 zászlóalj, 54 lovas ezred 28 úteg, 168 ágyuval. Ehhez számítva az irregularisokat Mehemed Ali hadserege 100,000 emberre rug.

Radeczky tbnok kért, de nem nyert újabb erősítéseket.

Bukarestbe óránként komoly Hiob-Hi-erek érkeznek. Az oroszok állítólag stratégiai okból feladták a Sipka-szöröst, tényleg azonban Sulejman posztóiból posztóira véresen visszaverte és szétugrasz-

totta őket. Mehemed Ali elfoglalta Bjelát, a 12-dik és 13-dik hadtest föl van morzsolva. Mehemed Ali gyors menetében siet a Bjela-Plevna közti uton ez utóbbi város felé.

Cettinjből sürgönyzik a Pol. Corr.-nak: A Duga-szoros utolsó várdája. Nzsdr e, is a montenegróiak kezébe eset s vele egy ágyu is. Az őrség szabad elmenetelt nyert Spuzba.

A Reuter-iroda jelenti Erzerumtól 19-ikéül: Értesüléseink szerint 15-én 20 ezer főnyi orosz hadosztály érkezett Alexandropolba Melikof tbnok meg erősítésére. — Penek és Bayard mellett az utóbbi napokban jelentéktelen csatározások fordultak elő.

Mehemed Ali pasa jelenti: Két napi heves küzdelem után a harmadik napon a folyton hátráló ellenséget Biela előtt elértük s rökön heves támadással rohantuk meg, melyben az ellenséget teljesen összezúztuk. A muszka hadak mintegy 60,000 főre rughattak s a jantrai kőhidon sietve átfutottak. A csataterén 12,000 muszka halott és sebesült maradt. Harcosainkat alig lehetett fékezni, oly iszenyü hévvel rohantak az ellenségre. Biela előtt tömérdek hadiszert zsákmányoltunk. — Ozman pasa jelenti, hogy a muszka nagyon gyenge ellentállást fejtenek ki s aszuronyrohamok elől mindig megszöknek. — A Sipka-szorosból már menekülnek a muszka csapatok.

A szulnai torkolaton a török hajóraj támadást tervezett, de ez most már szükségtelenné vált s egyelőre függőbe maradt.

Nándorfehérvárt a hadikészülődések titokban tovább folynak. A rendőrség borzasztó föl edezés nyomára jutott: az állampénzek elcsúsztatottak. A tettes maga a fejedelem. Ez növelte a hangulat nyomottságát. A bielai vereség itt oly izgatottságot keltett, hogy a muszka konzul katonassággal kénytelen magát őriztetni.

A muszka ellentállása csak a kétségbeesés kifolyása. Magát a Dobrudsa-t is kiüritik telre s Madsidiét és Rassovát is elhagyják. A czár azt mondta: „Elég bolond voltam, hogy a gyáva, életképtelen népek szabadságáért népem vérért feláldoztam.“ Arról azonban szó s inesen hogy a czár megkímélje népét a további vérontástól, melyet Miklós nagyhercegen és rajta kívül már mindenki hiábavalónak és elveszetteknek tekint. A bielai vereség a kétségbeesésig fokozta az izgatottságot s naponkint küldöttségek látogatják meg az oláhországi fejedelem-asszonyt, hogy hasson férjére a román ifjúság hasztalan feláldozása ellen.

Bécsből távirják az „Egyetértésnek: „Biztosan állithatom, hogy itt 60 ezer fegyvert csomagolnak orosz számlára Szerbia részére. Ugyan azon ügyök lesz a szállítás vezetésével megbízva a ki a franziáktól elvett porosz fegyvereket, a románok részére közelebb Magyarországion oly szerencsésen átszállította, mint hidrészeket.

Chefket pasa 20000 emberrel élelmi és lőszerrel Plevnába érkezett.

Az orosz ezárnót Bukarestbe várják, hogy ferjét Livadiába vigye.

A török sebesültek

részére vettük Püspöki András körjegyző ur 30 frt. gyűjtését Szt-László községből: Erre adakoztak: grf. Mikos Miklós 10 frt. Kerekes Bogdán 2 frt: Soos Ferenaz 1 frt. 50; Püspöki András 2 frt. 50; Borbély József tanító 50 kr. Mórész István tanító 40 kr. a községi lakosoktól bejött pénz és gabona értéke 8 frt. 48 kr. Domján Ferenaz 1 frt az ev. ref. ecelézsia 3 frt.; Sebestyén Vilma 60 kr. = összesen 30 frt.

Ferenazi József ur Turban az alább irt adakozóktól gyűjtött:

Kovácsi Anna 4 frt. Halmágyi Károly 1 frt. Bányai József Zsigao 1 frt. Ustyánovszki Mihály frt. Tarsoly Kálmán 3 frt. Bányai József Ferenazé 40 kr. Kocsis Dénes ref. pap 1 frt. Bányabüki gazdatiszt Biró Géza 1 frt. Hammer Antal 50 kr. Ferenazi József 5 frt. 5 kr. Gyulai József 50 kr. Tóth János 50 kr. Illyés Jánosné 1 frt. Kolozsvári Miklós 5 kr. Egy valaki 3 frt. Marinka Ignác 1 frt. Szabó Lajos Komjátszegről 1 frt. Korbuly Lukács 1 frt. Összesen 26 frtot.

Méra Mihály és neje ugyan-e czélra adakozott 5 frtot.

Szabó Luiza, helybeli ev. ref. tanítónő a maga és tanítványai részéről adott 1 1/2 kiló tépést.

Fogadják a nemes szívü adakozók hálás köszönetünket.

A tordai iparos társulatokhoz!

Szomorú tapasztalat, hogy városunkban az iparos tanoncok semmiféle oktatásban — iparágukon kívül — nem részesülnek.

Ez csak is Tordán van így, mert mindenütt gondoskodás történt arról, hogy az iparos tanoncok rendszeres iskolázásban részesüljenek.

És valóban szeretnők tudni azt az 1872-ki VIII-ik tezik 42 §-ának — az iparhatóság nállunk miként tesz eleget? a mely tisztán megrendeli, hogy az iparos tanonczát ha ez irni olvasni és számolni nem tud, ezeknek megtanulására, különösen pedig az ismétlési esti. vasárnapii illetőleg ipar iskolába járásra szorítani — tartozik.

Nállunk több száz iparos tanonez tekereg a város utcáin akkor, midőn ideje volna egy kis szellemi étket bevenni, a mely egészségükre váljon.

Azért nem emelkedik iparos osztályunk szellemi tekintetben úgy, a mint a mivel század kívánja, mert a gyermek egy két-élemlő osztály után iparos tanoncznak megy — és soha többé talán könyvet sem lát, nem hogy iskoláztatásban részesüljön; lesz legény azzal a szellemi ismerettel, avval a szűk világ nézettel, mint tanonezkorában, és marad is azzal halálig.

Igen természetes, hogy ily eljárás mellett nálunk az iparos osztályból nem válnak ki Franklinok, köztársasági elnökök, világra szóló nevezetességek; de még olyanok sem igen gyakran a kik saját mesterségüket kellően értsék és gyakorlatba venni tudják.

Az iparos és kereskedelmi osztályé a jövő; a reális század ezeknek ad első seget; járjanak elől szellemi erejük kultiválásában is.

Az ipartársulatok városunkban alig 200 frttal évenként sikeresen taníttathatják az iparos tanoncokat. Tegyük össze az öszegét és alkossák meg a vasárnapii iskoláztatást. Egy héten 3 órát, csütörtökön este egyet és vasárnap délután kettőt oktassa az iparos tanoncokat minő szép eredményeket volna képes felmutatni. Bizonyára a mig ipar tanidejük tart 3—4 évig szellemileg szintén gyarapodnának oly mértékben, a mint haladnának az iparágban, melyet üzének.

A társulatok pedig azt a 200 frtot évenként meg sem éreznék.

Nem győzzük eléggé becses figyelmökre ajánlani a fontos és üdvös eszmét, még pedig azon figyelemzetéssel, hogy ezt a törvény is rendeli, s ha valakinek eszébe jut a tanácsnál, vagy más helytt, hogy ezt megcsináltassa, úgy is megfogja csináltatni; minden esetre jobb lesz, ha az iparos osztály felfogja kötelességét s ő maga megy elől.

Kolozsvárnak több ilyen tanintézete van; nálunk egy sincs. Akarjunk és lenni fog. (—)

A volt Aranyosszék birtokosságának vagyoni kérdéséhez.

A „Haladás“ e hónap 15-ik számában megemlékezett a volt Aranyosszék közbirtokosságának majorsági pézérő, s szemben azon hírrel, mintha az feloztatni szándékolnának, hasznos indítványt tesz, hogy azon 50,000 forintnyi tőke fordíttatnék a volt Aranyosszék területben levő iskolai czelokra. Részemről is azon meggyőződésben vagyok, hogy semmi sem volna haszontalanabb és fecsérlésre mutatóbb dolog, mintha e pénz az egyes birtokosok között kiosztatnék; azaz ösöke széknek lelkes és befolyásosabb tagjai, kik e pénzt gyűjtögették, megoltalmazták, gyarapítani törekedtek, nem azon szándékból tették, hogy késő unokák elfűstöljék, elfilliczezzék. De megvagyok győződve és pozitív tudom is, hogy számba vehető ember Aranyosszéken ninesen, ki már még most ezen feloztási elvet osztaná. Sehol semmi tőke öszszegyűjtésének czélja nem az, hogy megint elaprottassék, hanem az, hogy általa magasabb czél éressék el; magasabb czél lebegett a volt Aranyosszék férfai előtt is; az a czél már megszűnt: új és más czél kell tehát, a miben Aranyosszék közbirtokosságának nézete, érdekeltsége öszpontosuljon.

Hanem az nem oly könnyen megy. — Hol van az az organuma a volt Aranyosszéknek, ahol eszmét válthatna, megvitathatná, hasznos, életre való gondolatokat eszerethetne, közmegállapodásra juthatna, azon tekintetből, hogy e pénz legalább szellemileg kamatozó czélra fordíthatná? Hirtelen és véletlen jött a megyei bizottsági gyűlésnek megszűnése, egyszerre metzvetett ketté a megyei életnek fonala, s még arra sem volt ideje, hogy e fölül tanácskozhatott volna. A mi öszszzejövetel volt, megyei élete megszűnése után, volt alkirálybírója Tarsoly Gábor elnökle alatt a községek közt hirtelen öszszetákolott egy egy pár képviselővel e tárgyban, az fájdalom arról győzött meg, hogy közösen érdeklő czél, a mi együvé vonhatná, egy pontban egyeshithetné a régebben is nem a legjobb barátságban álló két járást, és azok községet, nem találtatott fel, sőt prokátoros mozgalmak, perindítás, beállítás, s több efféle lettek a következmények. —

A dolgok ily állásban, mi természetesebb, minthogy a nagy közönség azon következtetést vonta ki, hogy ama pénznek mint Aranyosszék egyes birtokosságait illetőnek, ki kell osztatnia. Mert azon nézetnek érvényesítésére nézve is, hogy e pénzből a volt Aranyosszék iskolait kellene dotálni, a nevelés ügyét előmozdítani egy organum volna szükséges mely ezek felett határozzan, s a mely az aranyosszék birtokosságát képviselje, de ma holnap volt Aranyosszék községei három vagy tán négy szolgabíróságba is lesznek beosztva, nem hogy még valami egység lehetne benne.

Nem lehetvén tehát még ez ideig megállapodás; nem lévén egy közérdekeltségű czél még feltalálva, igenis van az a nézet sokaknál, hogy addigis mig egy közérdekeltségű czél felett megállapodás létre jöhetne, Aranyosszék majorsági és a közbirtokosságok illető tőkepénze ne kiosztassék, hanem arányosították oly módon, hogy évenkénti kamatja a birtokosság adóját törleszse, a birt földek aránya szerint, bár ki legyen is a földnek tulajdonosa. Azt hiszem ez elejét venné, legalább pro tempore, az egyetnemértés között is, azon legnagyobb rossznak, hogy a sokszor irt pénztöke az egyesek között kiosztassék mint tulajdonuk.

Hanem elvállik, a közelebb e tárgyban tartandó öszszzejövetel mit fog eredményezni. Minden esetre pedig a „Haladás“ csak köszönetet érdeml, hogy e mélyen hallgatott ügyet szóba hozta.

Cs.

Ipar-oktatás, társulati s állami teendők.

A budapesti keresk. és iparkamra feljelentést intézett a magy. kir. földmiv. iparészeknek. ügyi miniszteriumhoz, mely feljelentés röviden jelzi azon teendőket, melyek útján az ipar fejlődésének tényezőiben lévő hiányokat pótolhatjuk. A feljelentés többek között ezeket mondja.

A fővárosban létezik ugyan nyolcz részint két, részint három osztályú iparos tanonc-iskola; melyek az orsz. ipar-egyesület által kidolgozott tervezet szerint vannak szervezve és ennek felügyelete alatt állnak, költségeik az állam, a város és igen esékély részben önkényes adományok által fedeztetvén, és nem is vonható kétségbe, hogy ezen iskolák aránylag igen hasznosak az iparos fiatalokra nézve, de mindennek előtt a hézagok elemi oktatás mulasztásait pótolni kénytelenítettvén, felsőbb osztályukban csak nagyon keveset nyújthatnak a törekvő tanoncoknak azon ismeretekből, melyeknek hivatásában hasznát vehetné. Kivéve az állam által fentartott kassai gépész-iskolát, továbbá azon jól szervezett ipariskolákat melyeket a százsz. nemzeti egyetem felállított, a Sopronban, Szegeden és talán még néhány más helyen létező ipariskolákat, végre a ki nem elégtő vasárnapi iskolákat: Magyar országban egyetlen egy tenintézet sem létezik a tanoncok továbbképzésére és nincs középiskola egyes kézműiparosok vagy művezetők nevelésére. Egyedüli örvendés eredménye az idevágó törekvéseknek a minta műhelyek módjára berendezett csallóköz-somorjai kosár-fonó, a zay-ugróczy fametsző-iskola és még néhány felső-Magyarországon és Székelyföldön keletkezőfélben lévő hasonló intézet. Az ipartanoncok szakoktatásának valamint további kiképzetésének rendszeres szervezése a kormány a leg-sürgősebb feladatai közé tartozik.

Számos magyar vállalatnál az igazgatói állásokon még jelenleg is külföldiek vannak. A szakértő külföldiek bevándorlása, mely eddig igen jelentékeny, és az ország nagy hasznára volt, tetemesen csökkent, a nélkül, hogy a hazai elemek kielégítő mérvben kiképzettek volna. A budapesti mű-egyetem egymaga nem képes a technika minden ágának eleget adni a szakértőket nevelni. A külföldi műegyetemeket egyébiránt számos magyar látogatja.

Az iparnak állami erővel való fejlesztésére, melyet az abszolút kormány legalább Magyarországot illetőleg egészen elhanyagolt az alkotmányos kormány sem fordított eddigelé elegendő figyelmet. A földművelés-, kereskedelem- és iparügyi miniszterium illető osztálya nem mulasztotta ugyan el némely üdvös törekvésnek erkölcsi, sőt néha anyagi támogatását, ámde ezen ministerium nem úgy vagy szervezte, hogy az annyira szükséges gyakorlati kezdeményezést kezébe vehetné, a többi ministeriumok pedig, szintugy a városi és megyei hatóságok több éven át arról tettek tanúságot, hogy nem érik az ipar védelmének és támogatásának szükségességét. Az 1872-diki ipartörvény értelmében felállított iparhatóságok többnyire még a városokban sem teljesítik kötelességeiket kielégítő módon.

A ezéhek, melyek korszerűtlen kinövésük dacára, az iparnak mégis bizonyos szervezetét képviseltek, feloszlattatván, az iparügy egészen teljesen megszabadult minden korlától, a mi a vállalkozási szellem felébresztése által több közigazgatási előnyt vont ugyan maga után, de másfelől megfosztotta az iparos osztályt összetartozásának érzetétől és ez által lehetetlenné tette az együttes üdvös működést. Az önkényes iparos testületek, nem bizonyultak életre képeseknek miért az iparosok többsége a kényszerítő egyesülés törvényes visszaállítását óhajtja. A társulatoknak ki kellene vetkezniük a régi ezéhek egyolda-

luságából ily módon jobban megfelelne a hozzájuk kötött várakozásoknak. De első sorban az volna szükséges, hogy az ipar ilyen célszerű szervezetének élén egy állami intézet álljon hogy iparunk fejlesztése körül a kezdeményezést kezébe vegye. A iparos osztály első sorban ugyan mindenkor az önségélyben lesz kénytelen boldogulásának eszközét keresni, de az állam sem tanusítja el magát azon kötelességet, hogy az eddiginél nagyobb mérvben törekedjék a korlátok és akadályok elhárítására, melyeket a fenálló viszonyok az ipar fejlődése elé gördítenek.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem azon szülőket és gyámokat, kik fiokat vagy gyámoltjaikat az „Országos magyar gazdasági Egyesület” istvántelki gazdasági-s kert munkásképző intézetébe ohajtanak adni, hogy az első évi tanfolyamon még 6 tanulóra való hely üressen, áll.— Felvételi feltétel; Egészséges testalkat, 13-14 éves életkor és elemiiskolai ismeretek; árva fiúk felvételnél előnnyel bírnak. A tanulók évi 150 frt-ért ruházaton kívül teljes ellátásban részesülnek.— A tanfolyam novb. hó 1-én kezdődik s tart szünet nélkül 3 évig. Az intézet céljáról s a tanítás irányáról az érdeklődőknek szíves kívánságára bővebb felvilágosítással szolgál Istvántelken (u. p. Rákos-Palota.)

Pethő Miklós
h. igazgató tanár

H i r e k.

— **Volcz és társának könyv-, papir, író és rajzeszköz kereskedése** a Dr. Harmath Márton úr piaczori házánál 579 sz. a megnyitott. Ajánljuk a lap hátán lévő hirdetményüket a közönség figyelmébe.

— **Néptanítói gyűlés lesz Tordán** e hó 29-én d. e. 10 órakor a tanácsház nagytermében. Figyelmeztetjük erre meggyenk néptanítóit, hogy arra minél számbanban megjelenjenek. Saját érdekük kívánja e tantestület megalakítását, fogják fel saját érdeküket és lelkesüljenek az oszméért, és ügyért.

— **A Gazetában valaki, bizonyosan Kolozsvár városának ismert „Köpczössé” azt híreszteli, hogy ott a románoknak is meg volt parancsolva a világitás. Nálunk nem volt megparancsolva és még is világitottak; Kolozsvárt pedig annál kevésbé lehetett. Egyébiránt cikkirő biztost tudomást szerezhett magának Ilyés G. urtól, a ki minden parancs nélkül világitott és örvendett a török győzelmeknek.**

— **A királyi adófelügyelőség hivatalos helyiségét a Szénatérén, a kebeli polgárok tulajdonát képező ugynevezett „Kemény Farkastéle ház”-hoz tette át, mit illetékes helyről vett felkérés folytán, a t. közönségnek, tájékozás végett tudomására hozunk.**

— **A török győzelmek megünneplése.** A plevnai fényes török győzelmek híre országoszerre ugyanazt a hatást gyakorolta, melyt mi is éreztünk, az imponálás tüntetés napján. Mindenütt egy érzés, a kifejezhetlen örömezés uralkodik, midőn érdekeink diadalra emelkedését látjuk a török fegyverek diadalában, s ez érzésének mindenütt nagy-szerű kifejezést igyekszik adni hazánk magyar névre érdemes lakossága.

— **Hg. Woronieczki szabadság harezunk hősnének földi maradványai** e hó 20-án reggel ásattak ki Budapesten a kerepesi úti köztemetőben lévő régi sírboltból és a félig már is felállított sírmlék helyére tétettek át diszes érezkoporsóban. A sírmlék leleplezésének programja rövid időn megállapítatik.

— **A bukaresti hírek megbízhatósága.** Miután az orosz-román hadak működéséről csak hiob híreket lehet igazságosan közölni, ez pedig inyére nem lehet sem az orosz sem a román uralkodónak, a bukaresti lapoknak megtiltatott eredeti esatatóri híreket közölni, s csak a hivatalosan közzé tett híreket szabad után nyomni. E tilalom indoklásul azt hozták fel, hogy a közleményekből az

ellenség sok oly dolgot tudhat meg, a mi ezerek életébe kerülhet. Azt hisszük erről gondoskodik Ozmán és Mehemed Ali, minden bukaresti „előleges hír” nélkül is.

— **Kinevezés.** Az Aljárai m. k. járárbírósnak üresedésben volt irnoki állomásra Pungur József marosvásárhelyi kir. törvényszéki díjnok nevezetett ki.

— **Török-barát!** Zala Egerszegről távirják, a „Közvélemény”-nek hogy Farkas Dávid ur a török sebesültek javára ezer forintot adományozott.

— **Katonai tulkapások Kassán.** A törökök győzelmei alkalmából rendezett kivilágításnak s ünnepélyes menetnek sajnálatraméltó utójátéka volt. Egyes lakások (jobbára tisztú lakások) tüntetészerűen nem levén kivilágítva, a tömeg jobbadára beverte a sötétben maradt ablakokat. Így bevették, a hadapród-iskola parancsnokának földszintes ablakait is. E perczben azonban kirohant mintegy negyven hadapród, kik a kapu alatt elrejtve várakoztak. A katonák verekedést kezdtek, berántották a közellőket az épületbe s ott bezárták őket egy konyhába. Nyomban pedig riadót fújtak a szomszédos nagy laktanyában, mire a szurony-szegezve kirohant katonaság megállította a menetet és elzárta az utcát, senkit sem bocsátva se ki, se be. Ez mindaddig tartott, míg csak Zimiczky altábornagy s kassai katonai parancsnok meg nem jelent a helyszínen, eltávolítva a katonaságot; másrésről a főkapitány kikérte a katonaság által elfogott egyeneket. Ezen botrányos ügy miatt nagy izgatottság uralkodik Kassán. Tény, hogy a katonaság közül többen szuronyt használtak s megsebesítettek néhány egyént.

— **Mezey János** a budapesti „Komló” es Belezna= kertbeli daltársulatok igazgatója „humoriszticus színelőadások” kal mulattatta mult vasárnap és hétfőn este a „Magyar Korona”-ban azokat, kik mulatni ohajta, oda mentek. Az ilyen előadások nálunk nem nagy népszerűségnek örvendenek, a mint hogy Mezey előadásait is nagyon kevesen látogatták. A magyarnak nem igen szerez mulatságot a leha és frivol előadás, e genre német productum, s az ő véralakokhoz illik. Mezey különben meg hívójában biztosítja a női közönséget, hogy az illetet nem sérti meg, de hogy szavát a „Weim ia. h noch a bresle mehr eurage hátt” fele productio-ban megtartaná, abban kételkedünk.

— **Rendkívül kemény telünk lesz,** ha lehet — a mint pedig szokás — a mogyorótermésből következtetni. Kolozsvárról csupán egy vállalkozó 1600 vekát szállított el vasuton.

— **Az orosz kormány megvásárolta** a becsi világiállítási épület vasrészeit, melyeket a téli barakk tábor építésénél akar felhasználni. Az első transport egy 64000 mázszával terhelt vonat már el is ment oláhországba.

— **Magyar szőlő Berlinben.** Mint a berlini „National Ztg.” írja, a magyar szőlőket ez évben rendkívül nagy mértékben viszik be Berlinbe. Az Anhalti indóháznál minden este nagy a forgalom, s a nyugzó nép között sok a magyar. A gyorsúti szállító kocsi meg vannak rakva szőlőkosarakkal; mert minden este ezer és ezer kosárra menő szőlő érkezik Magyarországról, a mely csakhamar a gyümölcskereskedésekbe vándorol. E jövedelem forrás nálunk önként kínálkozik, Torda, Felvincz, Egerbegy s meggyenk más szőlőtermelő helységei, hol sok szőlő hever parlagon, vagy az elagott szőlőtörtek termeketlenül lettek, asztali szőlőt kelene, hogy ültessenek, a mely, ha tömegesen termeltetnék bizonyosan nagy keresletnek és kivitelnek örvendene.

— **Torda város képviselő testülete** a mai napon délután 2 órakor közgyűlést tart, melynek tanácskozási tárgyai következők lesznek: 1) A bór és hus fogyasztási adónak 1878 január 1-jén tul terjedő megváltásának ügye 2) A tanács bejelentése a tordai fedező állomásra helyezendő maglovak számának meghatározása tárgyában 3) A tanács bejelentése a „Köpczi teleknek” a polgári iskola részére átadása tárgyában 4) Köz-munka és közlekedési Minister ur leirata, melyben értesít, hogy az Aranyosi hidat ez uttal nem váltja meg. 5) A kir. tanfelügyelő ur megtalálása, a kisdodóv részére 150 frtnak utalványozásáért. 6) A közigazgatási bizottság rendelete a behozatali díjnak hasznóberbe adása tárgyában. 7) A közigazgatási bizottság leirata az iskolák részére adni szokott fa kiosztása ügyében 8) Az erdélyrészi ipart fejlesztő egyesület felhívása pártolás végett. 9) A párizsi magyar egyesület

kérése, az építendő menedék ház felépíthetése céljából leendő adakozásért. 10) A tanács jelentése a behozatali díjak és hídvas jövedelméről 11) Gazner Imre bejelentése „helyi” földje betiltásáról. 12) Zsigmond János és társai kérése a hídvas fizetés aloli felmentetésükért. 13) Fábri István kérése számadásból felmerült tartozásai elengedésért. 14) Ifj. Miklós András kérése kövezési díj elengedéseért. 15) Gazdasági ügyek.

— **Helyreigazítás.** Tisztelt Szerkesztő ur! Beesés lapja 37-ik számában a helybeli olvasó-nő-egylet rendező bizottsága által közre adott „Nyilvános számadás”-ban néhány sajtó hiba csuszott be, — ezen hibákat minden félreértés kikerülése tekintetéből, a következőkben kérik kijavítani: mint felesleges fennmaradt szavak után 2 frt. 15 kr kihagyott. Veressné helyett, özvegy Veress Lajosné olvasandó. Dulló János 50 gr. helyett 50 kr. Osztián Jenő helyett Osztián Gerő Tavaszi Miklós neve után 30 kr. helyett 50 kr. Péterfi József neve után az 1 frt. felülfizetés egészen ki maradt. — A nő-egylet rendező bizottsága.

Közönség köréből.

A tordai rom. kath. esperes ügyéhez.

Valaki felszólalt a „Haladásban,” hogy a rom. kath. püspök ő excentiája a tordai megurált plebánosi állomásra oly egyent küldjő, a ki minden tekintetben megfeleljen a helyi igényeknek. Cikkirő által felhozott indokokat, teljesn magunková tesszük és azokat meg meg is tudjuk a következőkkel.

A helybeli rom. kath. egyház valóban számalomra méltó állapotba jutott; vallásos buzgalomról szó sincs s az annyira meg van ingatva, hogy a katolicismus legnagyobb ünnepein, a körmenetekben már az irányadó katolicusok közül többen szívegyent részt venni; a szentség mennyezetet pedig bérelt ezígyányok viszik, holott máshejt a katolicus urak e tekintetben vetélkednek egymással.

Hogy is lehetne másként, midőn a vallás es erkölcs oktatás a kath. iskolákól egy szóva számúve van, a többi hitfelekezetek iskoláiban járó katolicus gyermekek vallás oktatásáról gondoskodva nincs; a hol gondoskodva van, hivatlan tanítónkre van bízva.

A kath. iskolák ügye egészen ki-zökkent a rendes kerék vágásból és valóban számalomra méltó állapotban vannak.

Gondatlan építkezések által az egyház anyagilag ruinalva van, mind oly tények, melyek mélyen aláássák a katolicus egyház jövőjét Tordán s valóban ha 10 évig úgy menne, mint mentek a dolgok nem volna ember, a ki bevallja nyíltan, hogy ő katolicus.

Kerünk tehát oly papot, a ki erélyes, igazságos és ügybuzgó legyen, ne gyakoroljon reá befolyást az egyház ká-rára meg az is, a ki csak önzélok felé törekszik.

Előre figyelmeztetni kívántuk az illetékes döntő egyházi köröket e szomorú állapotokra, cselekedjenek ugyan tetszésük szerint, de ha egy fontos positiót elveszt a kath. status, ne keresen idegen okokat, keresse a végromlás okait abban, hogy oly papokat adtak, a kik nem sokat csináltak abból, ha a kath. egyház ügyei pellengérré állítatnak s a vallásos buzgalom napról-napra csökken.

Nincs ember, a ki vallásához ne ragaszkodjék s ne féltsse annak jövőjét, azok pedig a kiktől függ az egyház jövője gondoskodjanak akként az egyes egyházakról, hogy azok jövője kockára téve ne legyen.

Több katolicus

Szívesen adunk tért e felszólalásnak; s valóban igen üdvös dolog volna a helybeli rom. kath. egyház ügyeit — egy részre hajtatlan vizsgálat által gyökere-szen rendezni, mert valóban sok minden nincs úgy, a mint lenniök kellene.

Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék

a tordai vásárra 1877. szept. 15. hozott tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 cent. Elgybuza 7 frt. — kr. rozs 5 frt. — Árpá 3 frt. — kr. Zab 2 f. — kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr. méter mázsa széna kötetlen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr.

1 kilogramm 36 kr. Disznóbusz 1 kilogramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről. szept. 25.
5% Metaliques 64.10. — 5% Nemzeti
kölesön 66.55 1860-iki államkölesön
74 25 Bankrészvények 111.75 Hitel-
részvények 8 49 London 206.50 —
Urbéri kötvények: Magyarországi 117.85.
Temesvári 76.75 Erdélyi 75.50 Horvát-
szlav. 76. — Ezüst 104.70 Cs. kir. arany
5.65 — Napoleond'or 9.45.

Nyitló.* Előleges jelentés

Alóliant szerencsém a helybeli és vidéki nagyérdemű közönséggel tudatni hogy *folgyó évi October 1-től átveszem*

A „Magyar“ korona szállólát:

Legfőbb törekvésem oda irányzandom, hogy becses vendégeimnek jó ÉTKEKET ÉS JÓ BORT, ugy szinte az utazó közönségnek a legtisztább szobák-

kal szolgálhassak. Több évi tapasztalatom biztosítanak, hogy becses vendégeim igényeinek megfelelőek.

Eiválok vendégeket havi fizetés mellett egy a házban mint a házon kívül is.

Előjegyzéseket elfogad irányomban szivességből tkts. Harmath Sándor ur. A n. é. közönség pártfogását kéri Torda Szeptember 1877.

Speidl Ferencz vendéglős.

Egy hátultöltő kétesövű da-
mask Lefocheau vadász fegyver és egy idomított jó vadász kopó eladó. Értekezhetni ezek iránt Volz és társa könyvkereskedésében.

* E rovat alatt megjelenő közleményekért a szerkesztőség csak a sajtó hatósággal szemben vállal felelőséget.

Felelős szerkesztő és kiadótulajd.: Volz B

H I R D E T É S E K.

Könyvkereskedés Tordán.

Városunk és környéke rég idő óta nélkülözte egy NYOMDA áldásdus befolyását, valamint egy KÖNYV- és PAPIR-ÜZLET létezését, és így a több oldalról nyilvánult kívánalmaknak és az általánosan érzett szükségnek hiszünk eleget tenni, midőn ezennel szerencsések vagyunk köztudomásra juttatni, hogy az itteni piacon egy

Könyvnyomdát

állítottunk fel, öszvekötvén azt egy

könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és papir-raktárral

és igyekeztünk azt a kívánalmaknak megfelelően berendezni. — Egyszeremint a

„HALADÁS“

ezimű lap mint Torda-aranyos-megye közlönyének kiadását elvállaltuk és erre a lap bemlökán kitett feltételek mellett előfizetéseket elfogadunk. — Megrendelhetők még

mindennemű nyomtatványok, magán vagy hivatalos czélokra, gyász hírek, szinlapok, névjegyek, levélpapírok, és borítékok, hirdetések, jelentések, falragaszók, meghívók, vendéglői étlapok, szóval minden a nyomdához tartozó munkák

a legjutányosabb áron, — és kaphatók ügyvédi váltó és sommás keresetek, végrehajtási kérések, meghatalmazványok sat., könyvek különösen az iskolák használatára magyar és román nyelven, imakönyvek, ipar és kereskedelmi sima és vonalzott könyvek valamint zsebjegyzőkönyvek.

Ezeken kívül a raktárunkon netalán nem levő bár mely nyelvű irodalmi termékre és egyéb szakmánkba vágó czikkekre megrendelést elfogadunk és gyorsan eszkozlünk. Végül iro és rajz papírok és eszközök minden fajtájából nagy választéku raktárt tartunk.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel eszkozlötnék.

Tisztelettel kérjük tehát a n. érdemű közönség szives pártfogását és ebből kifolyólag becses megrendeléseit, melyeknek eleget tehetni és a közönség meglegedését kinyerni legfőbb törökvésünk leend.

VOLZ és TÁRSA

Dr. Harmath Márton ur háznál.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Figyelemreéltó
idegbajok- és nehézkórban
szervenédőknek
Legujabbban feltalált gyógyimód
számtalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 óráig este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megköszönetre is.

15—39, 102]

SYLVIVS BOAS urnak
az **Auxilium orientis** feltalálója
Specialista idegbajokban
Berlin Friedrichstrasse 22, 1

Igen tisztelt uram!

Hossza évek óta idegbajaimban szenvedek s midőn e betegség elcsúszhatón volt segítségem keresem a Tiflis orvosa és Bécs leg híresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.

Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előt az enyémhez hasonló pajban szenvedett s én által sikerrel, gyógyítottott. E férfi az általam talált, hogy önszoddakat művel s valóban helyre állított egészségem a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhöz fordulni s hála az égnek én meggyógyított - vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom a felét kifejezni. Fogadjon e 300 rubelt mint hálaim egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződve hogy házámba vissza téve első dolgom leend elismerésem meg jobb kifejezését.

Abamelik Joan hercegy.
Tiflisből a fekete tenger mellett

Alólirottak, mint a „VICTORIA“ biztosító társaság ügynőkének van szerencséje köztudomásra hozni, hogy a gabona és takarmány készletekre nézve a lehető legolcsóbban megszabott díjtételek mellett biztosításokat egy óra is elfogad.

Bizalommal kéri ezért mindennemű tűzbiztosítási s ez uttal jelenen

takarmány és gabona biztosítások

közvetítésével alólirottat bizni meg, ki minden további felvilágosítással, nyomtatványokkal stb. rendelkezésre áll.

HARMATH JÓZSEF,
a „Victoria“ ügynöke, VOLZ és TÁRSA Czeg alatt.